7-a JARO, N-o 328 LEIPZIG, 15. / 1. 1931

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE | REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. – GVIDANTO: E. Lanti. – SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. – ADMINISTREJO: R. Lerhner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). | APERAS SEMAJNE

FABRIKADO DE MORTIGILOJ EN ĈEĤOSLOVAKIO

La Škoda-fabriko en Plzen

Altega muro netravideble ĉirkaŭas komplekson da konstruoj kun vitraj tegmentoj. En la enirejoj po 2 gardistoj, kiuj atente kontrolas ĉiun en- k eliranton — nekompetentulo povus el malantaŭ la muroj elporti sekreton pri preparado de la nova milito. Trankvile fumas la kamentuboj, sub kiuj oni hardas ŝtalon k preparas pli modernajn — dank' al la spertoj el pasinta mondmilito — "ludilojn" por la nova hombuĉado. En la landkartoj de generalstaboj tiu ĉi loko estas signita ruĝkolore. Ni estas ĉe l' koro de kapitalista Eŭropo.

Oni klopodas por "plifirmigi la pacon"

Al ĉiuj flankoj diverĝas la reloj. Vicoj da vagonoj, zorge fermitaj per kartonaj tegmentoj, sen indiko pri la enhavo, sen la adreso, estas disveturigataj dumnokte ĉiudirekten. Sub la kartonaj tegmentoj atendas larĝaj faŭkoj de l' kanonoj sian momenton. En la aliaj, ne malpli zorge fermitaj vagonoj ripozas grenadoj k obusoj ĉiuspecaj, pretaj sputi fajron k morton. Oni ja devas sekurigi la mondon kontraŭ la milito!

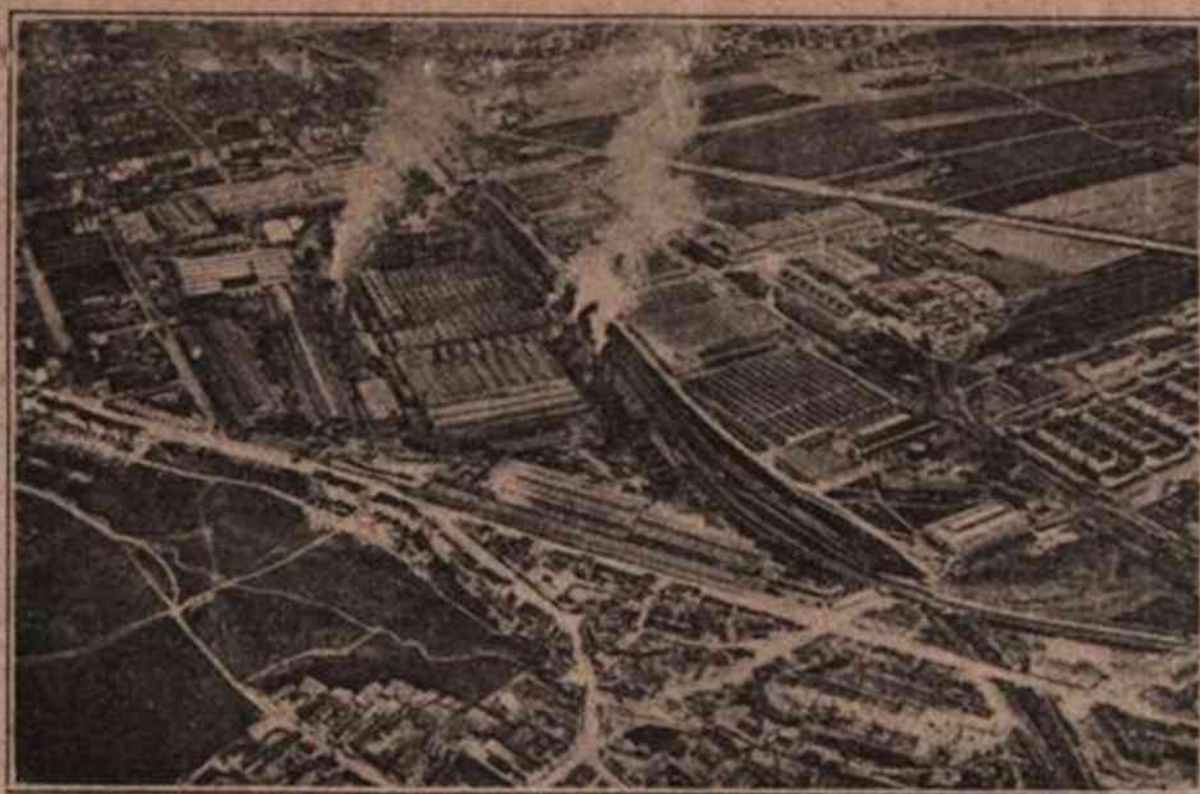
Malrapide k senbrue la vagonaroj ŝovas sin antaŭen, kvazaŭ time zorgante ne malkaŝi teruran kontraston de pacifistaj frazoj k "porpacaj konferencoj". En la konkretaj preparoj de venonta milito ludas la Škoda-fabriko rolon de plej alta gravo. Tiu milito ja ne estos milito de l' amasoj, sed de tekniko.

La parolo de la nombroj

La tutmonda eksporto de armiloj laŭ la statistiko de la Ligo de Nacioj k eksporto de Ĉeĥoslovakio (en dolaroj):

Jaro	Tutmondo	Ĉeĥoslovakio
1922	43 033 537	1 331 711
1923	47 521 460	1 403 684
1924	54 204 946	2 540 659
1925	55 762 154	2 897 326
1926	58 157 366	8 298 576

En la jaro 1926 la partopreno de Ĉeĥoslovakio en la tutmonda eksporto de armiloj estis jam 14,3% k ĝi ĉiam plialtiĝas.

La Škoda-fabriko

En la lasta tempo estis konstruita moderna sesetaĝa metiejo, nomita "nova modelfabriko". Dum ties konstruado la laboristoj, konante mizeran staton de la metiejoj, dubis, ĉu ĝi servos kiel tia. Kaj vere, kio estas interne, havas nenion komunan kun la metio de modellignajistoj, ĉar tie kuŝas ĉ. 80 diversaj specoj de kanonoj. Estas severe malpermesite al la laboristoj eniri tiun palacon.

En la metiejo "Maŝinfabriko" oni produktas grandan nombron da maŝinpremiloj por premi grenadajn k obusajn kuglojn.

En pluraj metiejoj, kie post la milito la laborprocedo estis konformigita al la produktado de pacartikloj, oni rearanĝas la maŝin-instalon konforme al la produktado de militartikloj.

Kontraŭ kiun?

Unu post la alia venas ministroprezidantoj, potenculoj, generaloj, politikistoj k similaj eminentuloj por pruvi la fratecon de sia k ĉeĥoslovaka imperiismoj. Francio k Anglio ne bezonas sendi siajn reprezentantojn. Ili deponis kapitalon, posedas akciojn. Iliaj vasaloj, rumana Karolo k egipta Fuad venintaj ĉi tien sufiĉe konvinke dokumentis la amikecon. Ministro-prezidanto de Bulgario, Ljapĉev, ankaŭ venis k, akompanate de detektivoj, inspektis kanonojn. Certe, nur por defendi la pacon... Milita akademio el Jugoslavio kun tuta stabo da altrangaj oficiroj ne preterlasis nin k manifestis la solidaron...

En 1926 la Škoda-fabriko konsente kun decidaj faktoroj de polia registaro akiris decidan influon en akcia societo Frankopol, Varsovio, kiu sub ties gvidado estis reorganizita je aviadil-fabriko.

En 1927 la Škoda-fabriko akiris plimulton el la akcioj de "Uzinelle metalurgice in Ploesti" (metalurgia fabriko en Rumanio), kiu sub ties gvidado estis rearanĝita.

Oni rapide finfaras la fronton. Kontraŭ kiun ĝi tendencas? K-do, prenu la landkarton!

La vizito de mastroj

Antaŭ kelkaj semajnoj honoris nin per vizito ŝtalindustriaj baronoj el la tuta mondo. La standardoj flirtis en aero, antaŭ la vagonaro tapiŝoj, en la laborejoj oni ĉion purigis k forigis ĉiun metaleron, mallonge: estis farita ĉio por dece akcepti ilin. En fandejo la vojetoj estis surŝutitaj per rivera

sablo, k antaŭ ilia alveno la laboristoj ĉe fandfornegoj devis speciale sin lavi. Kiam la industriistaj moŝtoj transiris la laborejon, atendis ilin tablo kun ĉampano k refreŝigo, du kelneroj priservis ilin. La laboristoj, devigataj sklavaĉi 8 horojn en tiu infero, malfacile ricevas kelkajn gutojn da iu malmultekosta medikamento, kiam ili ekmalsanas.

La fabriko petis investo-prunton de 800 milionoj en Anglio. La mastroj venis por vidi, ĉu ĝi indas je tiomo. Oni do devas ŝate akcepti k gastigi ilin — la bankedo, vespere aranĝita, kostis 250 000 kronojn ĉeñajn[1].

Kio bridas 18 000 laboristojn?

18 000 laboristoj en tia loko, fabrikantaj la morton, estas forto, kiun oni ne povas subtaksi. Tial estas necese kiel eble plej akrigi la militemon de l' loĝantaro, de la laborista klaso, eduki ilin en la spirito de l' "defendo al patrio". Tial estas aranĝataj tie ĉi diversaj paradoj k manifestacioj de naciistaj organizoj, faŝistaj "naciaj gvardioj" ktp.

Tial oni plenumas la planon de maldungado al nekontentaj laboristoj, malpliigo de salajroj k ĝenerala mizerigo de laboristoj. Tiuj, minacate de senlaboreco k malsato, konsistigas dume obeeman elementon en la produktado de pereigiloj k tiel garantias trankvilan funkciadon de l' fabriko, kiu estas elektita de l' internacia imperiismo kiel provizejo de militmaterialo. La avantaĝa geografia lokiĝo, permesanta facilan livereblon, faras tiun lokon centro de militpreparoj.

Tial ekzistas tuta aparato el spionoj por malkaŝi la malkontentulojn k tial mi ne subskribas mian artikolon. La "justo k demokratio" validas precipe por laboristoj, k mi en la kriza periodo nuna ne trovus alian postenon.

Iu el Plzen.

[1] 100 kr. ĉ. = ĉirkaŭ 3 dolaroj.

Batalo inter angloj k usonanoj

Usono ja finis la jaron per buĝeta deficito de pli ol 600 milionoj da dolaroj, tio estas pli ol okono de la tuta sumo de ĝia buĝeto; tamen tio ne malhelpas ĝin daŭrigi siajn ŝiparelspezojn: baldaŭ ĝi surakvigos du grandegajn krozŝipojn, el kiuj unu povos, ŝajnas, porti ĝis 80 aviadiloj, k samtempe ili ellaboras novan ŝiparprogramon. Anglio, unu plian fojon, sentos la baton. Ĝi devos tamen kutimiĝi je tio!

Usono firme decidiĝis konkeri la estrecon super la maroj k kun tio, la estrecon super la mondo. Ĝi bezonos tempon, ĉar ĝi scias bone, ke estas malfacila batalo. Anglio sola estas granda peco; k kiel Anglio krome scios sendube grupigi malantaŭ si, en la decida momento, parton de Eŭropo, k eble ankaŭ parton de Azio, la peco estos eĉ pli granda. Tial Usono antaŭenpaŝas prudente, paŝon post paŝo; ĝi ne volas renovigi la malsaĝan aventuron de Vilhelmo: provoki Anglion antaŭ ol esti preta; ĝi do ŝovas inter siajn armadojn konferencojn pri redukto de l' armadoj: kontrakto de Vaŝingtono, kontrakto de Londono . . . sed, dume, ĝia ŝipara forto ne ĉesas progresi; ĉiu nova konferenco trovas ĝin kun plifortigita ŝiparo kontraŭ brita ŝiparo proporcie pli malforta. Tuj post la milito, la usona ŝiparo estis ankoraŭ kvazaŭneekzistanta kompare al la angla; hodiaŭ ĝi estas preskaŭ egala al ĝi; morgaŭ ĝi superos ĝin.

Plene daŭrigante tiel sian preparadon por milita imperiismo, Usono plue konstruadas, ne malpli pacience, sian verkon de ekonomia imperiismo, imperiismo de l' dolaro.

Granda borsista batalo ŝajnas nuntempe komencita inter usonaj k anglaj kapitalistoj por la estrado de l' "International Nickel", la plej granda min-entrepreno de Kanado k unu el la plej gravaj en tutmondo. Ĝi estas ne nur la plej granda mondproduktanto de nikelo k kobalto, sed ankaŭ grava platen- k precipe kupro-produktanto. Ĝis nun la Kanada kupro estis sole libera de l' usona regado en la amerikaj landoj; nun ĝi ŝajnas ankaŭ subiĝi al ĝi.

Kompense la angloj ŝajnas decidaj sin defendi serioze en alia kuprolando, Suda Afriko. La usonanoj jam estis tie aperintaj, sed kontraŭatako de l' angloj per kunfandiĝo de pluraj gravaj kompanioj en unu solan societon efektiviĝas.

Krozŝipoj aviadilportaj k aĉetoj de kupromin-akcioj estas du aspektoj de unu sama afero: preparado de interkontinenta milito.

PREĜEJO MALAPERAS

Ne tiel, ke revoluciemaj amasoj forbruligis aŭ aliformigis ĝin en kinejon aŭ klubon — ne, alimaniere. En la 21-a distrikto de Vieno, mizera kvartalo, estis konstruata antaŭ la mondmilito grandega preĝejo, por ke la homoj ne toleru suferojn je la animo. Pri la korpa bonstato oni tiam ne zorgis. Laboristoj loĝaĉis en kvazaŭaj kavernoj, malpuraj infanoj plenigis la mallarĝajn angulajn stratetojn. Malbonodoro pestumis la aeron de la proksima urbrubejo, kie la virinoj elserĉis koakson aŭ forjetajojn. Bestsimile vivaĉis la homoj. Sed necesis por ili preĝejego, kiu superis la tutan regionon k leviĝis fiere super la domaĉoj de mizeruloj. La potenca turo altiris ĉies atenton; pri la malsatantoj, kiuj vegetis en ĝia ombro, neniu pensis.

Venis la milito, venis la renverso. La popolo forpelis la imperiestron Karlo la lasta k metis la administradon de Vieno en la manojn de socialistoj. Oni deposte ne plu konstruas preĝejojn, sed sanigajn loĝejojn por proletoj. Vane la furioza batalo de l' burĝaro kontraŭ tiu socia verko. En la tuta urbo kreskas la novaj komunumaj konstruoj el la tero. Vieno ŝanĝas sian vizaĝon. Ankaŭ en tiu mizera distrikto, sur vasta herbejo, kiu servis antaŭe kiel piedpilka sportloko, komenciĝas la domkonstruado. Dum multaj semajnoj alruliĝas materialo: sablo, brikoj, ligno, fertraboj. Oni fosas la grundon, starigas murojn k trabajojn, ekregas abeluja laborviglo. De tago al tago pli alteniĝas la konstruo. Mi proksime preterveturas ĉiutage per tramo k konstatas, ke la malantaŭe troviĝanta preĝejo ekmalaperas; la palaco de l' popolo venke antaŭŝoviĝas. Baldaŭ oni nur plu vidos la preĝejan turan pinton. Kiu nun transveturas la Danubon, ties unua rigardo trafas anstataŭ la preĝejo la loĝejdomegaron. Kaj dum la venontjara 1-a de majo tie flirtos niaj ruĝaj standardoj kiel saluto al la prizorgemaj socialistaj urbadministrantoj de Vieno.

F. S. (16 362).

MEMORE AL KARLO LIBKNEĤT — ROZA LUKSEMBURG

Antaŭ 12 jaroj krimuloj — blankgvardiaj oficiroj — sufokis la ĝermantan socian revolucion en Germanio. Je la 15-a de januaro 1919, dum la maŝinpafiloj de reakciaj soldataĉoj en Berlino "purigis" la stratojn je la ribelantaj "spartakistoj", estis insidmortigataj Karlo Libkneĥt k Roza Luksemburg, gvidantoj de l' revolucia proletaro. Karlo Libkneĥt, kiu, necedema kontraŭmilita agitanto, variante la parolojn de Lenin, forĝis la devizon: "La malamiko staras en la propra lando!" Roza Luksemburg, cerbo mirinde evoluigita, klarpensa k akrevida. Per siaj vivoj ili pagis la kuraĝan elpaŝon, la provon renversi apogite sur la impeto de l' avangardaj laboristoj k eks-soldatoj, la kapitalisman ordon en Germanio, por realigi siajn idealojn...

Kaj nevenĝita restas ĝis hodiaŭ ilia morto! Ĉu ne nuntempe, profitante la konfuzegon en la proletaj vicoj, demagogio de Hitler, la sama spirito, kiu instigis al mortigo al Libkneĥt k Luksemburg, ŝajne triumfas, meze de ekonomia krizo, super marksisma influo? Pli ol iam necesas memorigi al la proletaro la vortojn, kiujn Libkneĥt k Luksemburg en novembro k decembro 1918 ĵetis inter la amasojn per la "Spartakus-folioj". Pli ol iam ankaŭ necesas fari edukan k klerigan laboron, por malhelpi, ke la laboristaro sekvu demagogajn parolojn aŭ forfalu plene en indiferenton k apation!

*

Ni sekvigas ĉapitron el la verkaro de R. Luksemburg, kiu elmontras ŝian fundan, metodan k memstaran pensmanieron.

LA VIVANTOJ AL LA MORTINTO (KARLO LIBKNEĤT)

Lignogravuro de Kete Kolvic (K. Kollwitz)

El la teoriaj laboroj de R. Luksemburg

(Ekstrakto laŭ ŝia verko "La akumulado de l' kapitalo", prezentita de Lucio Lora)

Generala rezulto

Jen do la ĝenerala rezulto de l' batalo inter la kapitalismo k la simpla varproduktado: la kapitalo anstataŭiĝas al la simpla var-ekonomio, instalinte ĉi tiun je la loko de l' naturaĵa ekonomio. Se la kapitalismo vivas el nekapitalistaj formaĵoj, ĝi vivas, pli precize, el ilia ruiniĝo, k se ĝi, por akumuli, absolute bezonas ilin, estas tial ke ili prezentas al ĝi la solan nutranton, je kies kostoj plenumiĝas la akumulado.

La akumulado de l' kapitalo havas do kiel kondiĉon la progresantan dissolviĝon de l' antaŭkapitalismaj formaĵoj.

La baza hipotezo de l' skemo de Marks — socio konsistanta sole el du klasoj — respondas do nur al la historia tendenco k la teoria difino de l' kapitalista akumulado. Ĉi tiu tendencas anstataŭigi ĉie la simplan var-produktadon al la naturaĵa ekonomio, k la kapitalisman produktadon al la simpla var-ekonomio; ĝi tendencas etendi la absolutan regadon de l' kapitalisma produktado al ĉiuj landoj k al ĉiuj branĉoj de la ekonomia vivo.

Sed en tio la kapitalo trafas en senelirejon. Kiam la finrezulto estas akirita, — teorie almenaŭ, — la akumulado fariĝas neebla: la plusvaloro fariĝis neakirebla. Ĝuste kiam la skemo de Marks respondas al la realo, ĝi signas la halton, la historian limon de l' akumula procezo, sekve la finon de l' kapitalisma produktado. La neeblo akumuladi signifas, de l' kapitalista vidpunkto, la neeblon plue disvolvi la produktofortojn k, konsekvence, la objektivan historian neceson de la morto de l' kapitalismo. Rezultas de tio la agoni-konvulsioj, per kiuj karakteriziĝas la lasta fazo de l' historia kariero de l' kapitalo: la *imperiista* fazo.

La skemo pri la plilarĝigita reproduktado skizita de Marks ne respondas do al la kondiĉoj de l' akumulado, tiom kiom ĉi lasta progresas: la akumulado ne estas enfermebla en la du grandaj sekcioj de l' socia produktado (produktiloj k konsumiloj), tiel kiel indikas la skemo. La akumulado ne estas nur rilato inter la branĉoj de l' kapitalista ekonomio; ĝi estas precipe rilato inter la kapitalo k la nekapitalista medio, kie ĉiu el la du sekcioj de l' kapitalisma produktado povas efektivigi la akumuladon parte sendepende de l' alia, k kie la movoj de ambaŭ interkruciĝas k interplektiĝas senĉese.

La komplikaj rilatoj rezultantaj el tio, la diferenco de ritmo k direkto en la marŝo de l' du sekcioj, iliaj materiaj rilatoj k valor-rilatoj kun la nekapitalistaj formaĵoj ne lasas sin redukti al skema ekzakta esprimo.

La marksisma skemo pri l' akumulado valoras nur ĝis la momento, kiam la kapitalista superregado atingis sian lastan limon, k, tiusence, ĝi havas la saman karakteron de scienca fikcio kiel la marksisma skemo pri la simpla reproduktado, kiu teorie formulis la *deirpunkton* de l' kapitalisma produktado. Inter tiuj du fikcioj ekstremaj, la unua ĉekomenca k la alia ĉefina, troviĝas la ekzakta analizo pri la kapitalisma akumulado k ĝiaj leĝoj.

El la historio de l' Junsocialista partio (anarkista) en Svedio

La 15-an de novembro 1892 Socialista Infanklubo en Stokholmo kunvenis. Temis pri ŝanĝo de nomo, ĉar oni opiniis sin maturaj por pli gravaj aferoj ol nur esti "dimanĉa soc. infanaro". Ili jam tre brue partoprenis la disputojn pri aktualaj problemoj, k kun obstina memfido ili laŭte diris siajn opiniojn. La plenaĝuloj en la partio ne per mildaj okuloj rigardis ilian aktivecon. "Tiuj bubaĉoj, kiuj jam ne sekiĝis malantaŭ siaj oreloj, kuraĝas havi opiniojn pri aferoj", ili murmuris. Nu, temis pri reorganizado, k la klubo decidis nomi sin: Socialdemokrata junularklubo. La junuloj entuziasme ekprenis sian taskon batali "por la socialisma idearo, por revolucia klasbatalo laŭ interesoj de l' subpremata junularo."

Ili tre severe pritraktis la demandojn, ĉiam diskutante plej vastajn problemojn. Sed, ke a! ili ankaŭ ne mankis ŝercemo k ironio, tion montras sekvantaj eltiraĵoj el protokoloj: "La lekcianto faras longan paŭzon pro manko de akvo" — "Dum privataj interparoloj k amuzoj la sekretario provis laŭtlegi la protokolon" — "Estas neeble por la sekretario protokoli

la diskuton, ĉar 5—6 klubanoj parolas samtempe". Post duonjaro la klubo aliĝis al la partio (soc.-dem.) — ĉar ili ankoraŭ estis veraj socialdemokratoj, kvankam tre revoluciaj. En tiu tempo stariĝis demando pri propra gazeto por povi pli racie disvastigi socialismon inter junularo k ankaŭ pro tio, ke "Socialdemokraten", organo de la partio, tro cenzuris iliajn skribaĵojn k ne lasis lokon por respondoj k defendoj al la multaj atakoj de l' partio kontraŭ la junularon. La propra organo devus esti tia "kia sen limigo lasas diskutadon liberan — ne faru barilojn, malantaŭ kiuj ni ne rajtus serĉi la veron". Sufiĉa mono kompreneble ne estis akirebla por la malriĉaj junuloj, sed optimisma K-do prezentis jenan kalkulon pri la ekonomia flanko:

Hektografmaso	1 kg.	kr. 1,50
Hektograf-inko	1 botelo	„ 1,—
Papero	50 skribp.	„ 0,50
	Sume	kr. 3,—

Ĉar ĉio restis nur diskutado, unu membro mem eldonis hektografitan gazeton "Markus", en kiu oni i. a. povis legi: "La nomo Domela Nieuwenhuis ĉiam freŝe kontraŭas la moderan k putrantan spiriton, kiu algluiĝas al nia Partio-Internacio." Tiun anarkistan tendencon ni ankaŭ trovas en alia hektografita gazeteto "La juna socialisto": "Per parlamentismo ni nenion povas gajni . . ."

Iom post iom kluboj fondiĝis en urboj k grandaj industrilokoj. Diskutado pri rimedoj en la klasbatalo estas ĉiam sur la tagordo. En 1896 vekiĝis la demando, ĉu krei landan junularligon. En 1897 estis fondata la Sveda Socialista Junularligo. En 1898 estas realigata la revo pri propra organo. La 1. majo aperis "Brand" (Brulado), kiu ĝis hodiaŭ restas organo de la organizo. Unue ĝi estis monata, poste semajna. Escepte kelkaj interrompoj en la komenco, ĝi aperis regule. "Kiu havas ion legindan por prezenti, kunlaboru, k la malamikoj havos rajton sin defendi —" estis la devizo. Tio montras la jam tiaman spiritostaton de la ligo. En 1899 okazis la unua kongreso. 1200 membroj en 20 kluboj estis reprezentataj. En tiu jaro la ligo komencis eldoni Socialisman Bibliotekon. "La panakira batalo" de P. Kropotkin estis la unua eldonaĵo.

Batalo kontraŭ militismo estis la plej grava tasko de la junuloj. La tria kongreso en 1901 ankaŭ speciale substrekis tion. Per flugfolioj k gazetoj ili superverŝis soldatojn k la por militekzerco maturan junularon. Oferemaj Gek-doj kun sia tuta entuziasmo jetis sin en la batalon. Persekutoj nur instigis la oferemon. Unu el la flugfolioj alvokas la soldatojn ne pafi kontraŭ ribelantajn k manifestaciantajn laboristojn. Ĉiuj gazetoj sin jetis super la revolucian junularon, eĉ Branting en "Socialdemokraten" rapidis aserti, ke la Lab. Partio ne havis ian respondecon pri la danĝera flugfolio. La Junularo tre trafe respondis jenon: "La Lab. Partio ne havis k ne havos ion komunan kun la kontraŭmilita propagando en Svedio. Partio, kiu per ĉiuj fortoj volas havigi al si socian honoron k kiu metas akiron de tiu honoro antaŭ la programo, kompreneble ne endanĝerigos sin per atakoj kontraŭ tia fundamenta kolono de la nuna socio, kia estas la militismo. Ni esperas, ke tiu deklaro sufiĉas por forviŝi la suspekton, ke la partio iel estus partoprenınta nian kulturcelan atakon kontraŭ militisma barbareco."

Montriĝas per tio la sincero al socialismo, kiu ĉiam estis signifa por la junsocialistoj en Svedio. Sed ne ĉiuj en la ligo akceptis tiun puran kontraŭmilitismon, male ili pledis por "popolmilico" k defendo. Ekzemple la klubo en Malmö, la tagon post la unuamaja manifestacio decidis fondi patriotan pafistan klubon, k nun la partiorgano ekkriis: Brave, Malmöa Junularklubo!

La kongreso en 1903 estis tre signifa por la sekvanta evoluo, ĉar ĝi klare esprimis la programon rilate religian, militisman k partian demandojn. Pri militismo la kongreso deklaris, ke "estas unu el la plej gravaj taskoj de la ligo, per ĉiuj rimedoj batali kontraŭ militismon, en kiu ajn formo ĝi aperas." En la religia demando oni decidis: "Estante kultura prolet-organizo kontraŭbatali la religian malsaĝaĵon." Partie la ligo deklaris sin sendependa k ne emis aliĝi al la ĉefa partio.

Tamen nun maturiĝis la situacio. Post la kongreso diferenco inter pure socialista k socialdemokrata opinio kaŭzis fendon de la ligo. La klubo en Malmö eksiĝis k fondis novan junularorganizon sub la nomo Sveda Socialdem. Junularligo. "Arbetet", socialdem. partiorgano en Malmö, skribis: "Ni volonte deziras, ke la ekzemplo

Vojaĝimpresoj de K-do Perer[1]

(4. daŭrigo. Vidu n-ojn 324, 325, 326, 327)

En Sverdlovsk oni konstruas retaron da vojoj ĉirkaŭurbaj, tramojn, kanalretojn, elektron, fer-, ligno-, karbfabrikojn ktp. Novosibirsk antaŭ la revolucio estis vilaĝo. Nun ĝi estas ĉefurbo de Siberio. Mi ne insistas pri *Turksib* (fervojo), arego da kluboj, lernejoj, ripozdomoj ktp. Ĉiuj kleruloj estas morale devigataj gvidi kursojn por likvido de senalfabeteco. La armeo zorgas ĉefe pri tio. Gia disciplino estas fera dum servotempo; ekster ĝi nenia fakta k leĝa diferenco ekzistas inter komandanto k komandato. La lernejo estas komuna por knaboj k knabinoj. La instruisto estas nur kamarado, punkodo estas kvazaŭ nula. La ĉefa puno estas publika denunco de l' kulpulo en murjurnalo, nigra tabulo; publikaj kolektivaj riproĉoj dum kunvenoj. Malliberejoj tamen ekzistas por konsciaj kontraŭuloj de l' reĝimo k krimuloj. En malliberejo, kiun mi vizitis, mi trovis soveton el malliberuloj, kies funkcioj estas defendi la rajtojn de l' malliberigitoj. La kondamnitoj povas libere promeni en la spaco, kiun ampleksas la malliberejo, de ĉambro al ĉambro, en koridoroj, kortoj ktp. Nur la nekondamnitoj aŭ danĝeruloj (ĉu mense, ĉu pro malsano) estas enŝlositaj en ĉeloj. Virinoj estas kompreneble apartigitaj de la viroj.

La revolucio zorgis multe pri publika higieno k sano. Kuracado estas ŝtatigita; dank' al socia asekuro ĉiuj laborist-kamparanoj ricevas senpagan kuracadon kun siaj familianoj. Retego da hospitaloj, flegejoj, ripozdomoj, infanejoj estas ĉie semita tra la lando. Mankas bedaŭrinde ankoraŭ multaj specialistoj.

Pro tiu fakto oni larĝe malfermis la pordojn de l' lernejoj, fakultatoj, teknikejoj, *nur* al laboristoj-kamparanoj. Kiu ne estas de laborista aŭ kamparana deveno, estas *nenio* en hodiaŭa Sovetio. Eĉ male, ĉiuokaze li estas suspektata persono. Ankaŭ juĝisto rajtas iĝi nur laboristklasano aŭ kamparanido. Seksa diferenco leĝe k fakte forestas. En la 18-a vivjaro ĉiuj geproletidoj estas civitanoj. De tiam aĝa diferenco ne ekzistas en la plenumo de l' civitaj rajtoj. Patrineco estas konsiderata kiel socia funkcio. Antaŭ ĉio la idoj estas leĝe protektataj. Edziĝo estas simpla formalaĵo, same kiel eksedziĝo. Tamen, ĉu dum, ĉu ekster edzeco, patreco devas esti deklarata. Maloftaj estas kazoj, en kiuj la patreco ne estas difinebla. Tiam la leĝo difinas 1 aŭ plurajn nutrantojn de l' infano. Seksa edukado okazas publike, en lernejoj, armeo ktp. Prostituo estas malpermesata. Oni faras multon por tute nuligi publikan prostituon; oni laborigas publikulinojn en specialaj domoj laŭ samaj kondiĉoj kiel en ajna laborejo. Post reeduko oni sendas tiujn virinojn en ordinarajn fabrikojn.

Kiel oni vivas ĝenerale? Ĉiuj, kiuj kolektive vivas, vivas nuntempe plej bone. Ĉar ĉio estas ŝtatigita, ĉiuj formoj de produktado k vendado estas inter manoj de ŝtato aŭ laborkooperativoj. Oni normigis la disdonadon. Mi vidis, ke ĉiuj krom eksterleĝaj

[1] Franco: Peraire.

baraktado kontraŭ la mizera sorto. Malsekaj muroj k malvarmegaj vintroj. Malsanaj brustoj kun palaj nevivopovaj malsataj infanetoj, tik-tak, tik-tak. Perditaj povoj k perditaj jaroj. Sen feliĉo, sen vivoĝojo, grizaj tagoj k mallumaj noktoj, tik-tak, tik-tak. 12 k 1 estas egalaj; ankoraŭ plia cifero k plia cifero; nenian feliĉon ili havigas, nenian konsolon.

La horloĝo jam delonge elbatadas siajn horojn, la muroj pli k pli nigriĝas, la povoj kun ĉiu elbato pli k pli malfortiĝas.

*

En la malpuregaj malantaŭaj stratetoj, ĵetiĝas en drinkejojn-malliberejojn la laboristoj kun sia lasta laborakirita monero. Rompita raŭka gramofono kun rusta harmoniko elgrincas malnovan stratkanteton. Tripiedoj malpintaj balanciĝas laŭ la takto de l' konfuza grincado. Novjaro estas hodiaŭ, eligu vin el la malpuregaj ĉambraĉoj, el inter la malseketaj muroj! Festo estas hodiaŭ! Forgesu la tutan jaron, la dolorojn de l' mizera vivo! Fordrinku la suferojn k doloregojn, fordrinku la solecon! Eĥu, harmoniko, ludu! Pli entuziasme, pli uragane! La botoj estas ŝiritaj — ankoraŭ eblas danci en ili. Fordanci la malvarmon, fordanci ĉiujn zorgojn. La maldolĉa brando estas ankaŭ sufiĉe multekosta, sed por unu fojo ankoraŭ sufiĉas: drinku k forgesu! Grincu, harmoniko, ludu! Morgaŭ la edzino petos panon, la infanoj morgaŭ malsatos. Ludu, harmoniko, ludadu: la hodiaŭo al la morgaŭo egalas. La ioma brando ne pli malbonigas k ne plibonigas ilian situacion superegan. Grincu, harmoniko, ludu, la morgaŭo, la sama, kiel la hieraŭo — la Novjaro — la sama kiel la pasinta: Ci, harmoniko, ludadu! La rusto surkreskis cin. Tio ne gravas. Sur ni ĝi pli surkreskis. Grincu, harmoniko! Por kio utilos ĉiuj penoj, zorgoj —, sonigu la raŭkajn sonaĉojn, forludu niajn dolorojn, suferojn, morgaŭ estos alia jaro: la hodiaŭa, ĝi ne plu ekzistu!

El la gazeto "Ojfkum", Lodz, trad. 15 195.

ĈIRKAŬ KRISTNASKO

Pasis la 6. decembro 1930, Festo de Sankta Nikolao. Kio okazis la hieraŭan vesperon, tion povas priskribi nur tiu, kiu ĝin ĉeestis. Ĉi tie, en hospitalo de pure katolika vilaĝo Bobrek (Supra Silezio, Germanio), oni hieraŭ memoris pri la ĉiujare revenanta Sankta Nikolao, kiu laŭ tradiciaĉo reĝojigadas la malriĉulajn (?) infanojn, per donaco de ia objekto. En mia hejmo tio okazas ĉiun "Sanktan Vesperon", la lastan antaŭ la Kristnaska festo, do je 24-a de decembro (ĉar tie la ankaŭ-kristanoj estas protestantoj). La donacado al infanoj okazas tiel: Unu, du aŭ tri viroj (ĉi-okaze ĝin faris tri) sin maskas tutkorpe. La vizaĝaĉon umas longhara densa barbo. Unu el ili trapasas la koridoron k atentigas la kvazaŭan frenezularon per forte svingita sonorileto kiel unua. Lin sekvas la dua kun fleksebla vergeto en sia mano k vergas per ĝi ĉiun infanon k eĉ infaneton, kiu ne volas adori la trion, ĉar ili ja estas "sanktaj". La tria, laŭŝajne plej maljuna pro sia barbaĉo, deĵetas sakon kunportitan sur sia ĝiba dorso peltkovrita k donas — pardonu: donacas — al la infanaro ion nevaloran, ĉar nur manĝeblan, sed ne konserveblan aŭ uzeblan (vestaĵo). La eksono elvokas veran militkriaĉadon ĉe la infanoj. Diversaj vokoj aŭdiĝas. Ja ne mankas eĉ interbatiĝo, plorado ktp.

Nu, kial ne ĝojigi infanojn? Kial tiel malŝate paroli pri tio? — Mi komencu ĉe mi mem. Pli ol ses monatojn mi mallaboris. Kiam mi ree komencis labori, mi ne akiris tiom, ke mia familio havus sufiĉe por vivi laŭbezone. Dum la somero ne estis eble al mi aĉeti ion necesan nek ŝpari kupromoneron. Do ili malsatos eĉ je Kristnasko, ĉar nun mi jam pli ol 8 semajnojn troviĝas en malsanulejo. De la pormalsanula asekurkaso mia edzino ricevas por si k kvar infanoj 1,12 mk. germ. tage.

Aliaj estas en karcero, kies familianoj havas malsaton k estas ĉifonitaj ankoraŭ pli ol miaj, dum la ventrulaĉoj diboĉas k iliaj infanoj brilas pro sana vangkoloro k silkaj vestoj. Sed — tion ja la pastraĉoj ne vidas, ja ne volas vidi. Dio, la "kara Dio" ja ĉion vidas per sia ĉion vidanta okulo. Sed ho ve! De kiam "Dio" por la klaskonscia proletaro iĝis nur „Fantomo", de tiam li perdis sian povon. Pro diablo! Kiun do nun niaj infanoj adoru? — Ĉu la barbumitan "trion"? Ho ne! Ekzistas ankoraŭ bontaŭga "trio" — **S. A.T.** *10 634.*

ABIO K EGLANTERIO[1]

(En la florbukedon de mia korespond-amikino Ekaterina Zakrevskaja)

"Somere k vintre
mi vive verdas,
sed ruĝon la vian
vi ĉiam perdas.
Se venas novjaro, refoje vi provas,
sed en la mezo ĝia vi velkas . . .
Seka, griza morto vin trovas.
Estas via viv' nenio . . .
Ho, ŝanĝu koloron,
Eglanterio."

"Mi estas la arbo
de viv' pompanta,
la arbo de festo
ĉe dato sankta.
Mil psalmojn ĉe mi ĥorvoĉoj orgenas
dum vi sur stepo griza, dezerta
en la velka morto jam svenas.
Psalmus ĉe vi belpastrino
nur pro kolorŝanĝo
— Eglanterio!"

"Je festoj la viaj
mi ne sopiras,
al mia destino
mi ĝoje iras:
La vivon — jaron post jar' rekomenci
Popolon mian pro mortsufero
per kolor' de l' viv' rekompenci.
Estas via viv' nenio . . .
ho, maskornamita
Verda abio!"

"Vi pompu abio,
en fest incensa!
Mi restos sur kampo
je floroj densa.
Kun ritaj fumoj vin pastroj eskortas,
sed min proletknabino deŝiras
k sur brusto sia min portas.
Amas mi la simplan koron.
Jen kial ne ŝanĝas
mi la koloron."

EMBA (Budapest).

La preparado de l' fajroj

(Laŭ Bobinska: P i o n i r o j)

— Sed oni ekmortos pro malsato, plendas Juk.

— Ho, certe ekzistas fragoj k eble eĉ fungoj en tiu ĉi arbaro, konsolas lin Katka, oni serĉos da ili[1].

La manĝo estas finita.

— Nun, al la laboro, geamikoj, ordonis Vanka. Katka k mi iras por kolekti branĉojn k ci, Juk, ci estas dejoranto.

— Dejoranto? diris acide Juk (tio estas la plej malagrabla afero por li), sed estas hele[2].

— Ni devas atenti[3] por ne lasi pasi la barkon; se ni ĉiuj tri estas okupitaj, oni ĝin ne povas vidi.

— Jes, sed ... provas protesti Juk.

— Ordono! mallonge ĵetas Vanka.

[1] Sovaĝa rozo.

Juk returniras, movas[4] malespere siajn brakojn k direktas sin al la bordo.

— Ĉi povas ĉirkaŭiri la insulon, tio distros cin, konsilas Vanka. Post du horoj ci estos anstataŭata.

Li rigardas la horloĝon. Katka observas lin k ridetas.

— Kiu povus kredi, ke li estas tia, Vanka!

Tiam ambaŭ komencas prepari la ŝtiparojn. Vanka tranĉas per la hakilo sekajn branĉojn. Katka transportas ilin sur la lokon interkonsentitan de[5] l' bordo.

La lago trankviliĝis post la fulmotondro de l' antaŭa[6] tago k trembrilas kiel arĝento en la suno. En la violkolora nebulo konturiĝas la altbordo, sur kiu kampadas la pioniroj.

Vanka rigardas longe en tiun ĉi direkton k ne povas decidiĝi difini[7] la lokon por la ŝtiparo.

— Mi timas, ke oni ne vidos niajn fajrojn de el[8] la tendaro, diras li embarasite, tiu ĉi bordo turniĝas tiel abrupte, ke ĝi kaŝas entute la insulon.

— Oni vidos ĝin ĉiuokaze de la Ebenaĵo[9], aŭ baldaŭ la niaj foriros por nin elserĉi.

Oni eklaboris kun fervoro. La amaso da arbetaĵoj pligrandiĝas okulvideble. Ekzistas nur sekaj branĉoj en la ĉirkaŭo[10]. Vanka komencas detranĉi la junajn rezinhavajn[11] branĉojn de l' abioj. La hakilbruo resonas malproksimen tra la insulo k la lago. La manoj de Katka estas algluiĝemaj k odoras je rezino. Ŝi portas la branĉojn plenbrake[12] ne sentante laciĝon.

[1] La mezurvoto antaŭ "da" kelkfoje ne estas esprimata; oni povus kompletigi per "kvanton, iom, plenmanojn (da ili)" k. s. [2] Aŭ: (tag)lume. [3] Aŭ: esti atent(em)aj. [4] Ankaŭ: svingas. [5] Por ne trouzi la prepozicion "de", preferinde estas diri: *ĉe* la . . . (tamen **de** estas ankaŭ korekta). La troa uzo de "de" kondukas al miskomprenoj k dubesencaj frazoj. [6] Aŭ: hieraŭa. [7] Aŭ: fiksi. [8] Pli preciza formo ol nura "de". [9] Granda komenclitero (majusklo), ĉar propra nomo signanta difinitan regionon (lokon). [10] Aŭ simple: ĉirkaŭe. Ankaŭ ĝustas: ĉirkaŭaĵo aŭ ĉirkaŭa regiono. [11] Formo kun sufikso neoficiala en komunlingva uzo: rezin*oza*. [12] Aŭ: per plenaj brakoj (ne "kun"!).

ANEKDOTOJ

La savarmeo religi-ekzercas

Sur granda placo. Fratino Anno ekparolas: — Gefratoj! Hieraŭ mi ankoraŭ dormis en la brakoj de la diablo — hodiaŭ mi ripozas ĉe la brusto de anĝelo . . .

Ebrieta fraŭlo, aŭdante tion, elvokas: "Ĉu vi morgaŭ ankoraŭ estas libera, karulinjo?"

Trafa respondo

Doktoro estis vokata al grumblanta milionulo.

— Nu, kion vi suferas? li demandis la pacienton.

Kaj tiu ĉi respondis malĝentilege:

— Jen via afero, pro kiu vi ricevas vian honorarion, por esplori!

En tiu okazo la doktoro cinike respondis:

— Vi venigu bestkuraciston. Tiu diagnozas ne farante demandojn al siaj pacientoj.

Neniam alvoku pli ol unu sanktulon samtempe!

En iuj malgrandaj bretonaj vilaĝoj la leterportisto estas konservinta la lokan k klasikan kutimon kuntrinki glaseton da vino ĉie, kie oni prezentas tion al li. Per maniko li sekigas siajn longajn mentonharojn k foriras, jam zigzagante, sur sia biciklaĉo al aliaj klientoj.

Sed ĉi-tage li ricevas tro da bonaĵoj k iun momenton neniel estis al li eble eksalti sur la biciklon.

— Sankta Paŭlo, helpu min! Sankta Ives, helpu min! Sankta Petro, helpu!

Refortigite de tiuj alvokoj, li renovigas siajn klopodojn k kun tiom da sukceso, ke li pretersaltas la selon, poste la direktilon k trans la biciklon, k li ne tro dolĉe falas sur la sablon.

— Ho, ho, malrapide, sanktaj sinjoroj! li balbutas. — Ne helpu ĉiuj tri samtempe!

POR NIA DISTRO

Solvoj el la antaŭa n-o:

V	I	V	P	E	R	V	E	S	E	U
A	R	A	N	E	S	O	N	A	N	T
C	O	L	L	I	G	U	V	I	N	D
S	E	S	T	E	O	P	A	R	U	O
T	A	R	O	A	L	N	E	T	O	!

1

V	I	V	V	U	E	S	E	P	E	R
A	R	A	S	N	E	T	N	N	O	A
L	I	N	C	G	V	O	I	U	D	L
O	E	E	S	P	T	R	U	S	O	A
L	E	T	T	A	A	R	N	O	O	!

2

V	I	V		U	E	S		P	E	R
A				N		T			O	
L	I	N		G	V	O			D	
		E		P		R			O	
L	E	T		A		R			O	

3

			V				E			
	R	A	S		E		N	N		A
			C				I	U		L
O	E		S		T		U	S		A
			T		A		N	O		!

4

La tri literoj: SAT.

La du devizoj: 1. Vivu esperanto, lingvo de proletaro. 2. Vera sennaciulo, estu SAT-ano!

ĈEVALIRO

PLi					ES
	VAS	DES	MO	JU	
	DA	CE	KOj	TAS	
	Mi	HA	PLi	HO	
	SiN	MAL	RA	Li	
A					LA

(7960).

Humoro

Ĉu vi ĉeestis tiun ĉi boksturniron, kiu daŭris okdek sekundojn?

— Jes, sed mi enuis, mi foriris antaŭ la fino!

Antaŭzorgemo

"Bonan nokton, patrinjo."

"Bonan nokton, Marianjo — deziru al via fraŭlino-zorgistino tre bonan nokton k donu al ŝi kiseton."

"Ne tiel malsaĝa! Ŝi batas dum kisado."

"Ho, infaneto!"

"Demandu paĉjon." *M. S.*

Muziko

La mastrino frapis al la pordo de la subloĝanto:

"Sinjoro Ŝnak, sinjoro Ŝnak, kian teruran bruon vi faras?"

"Mi ludas la violonon, sinjorino Leonŝtono."

"Dank' al dio, — mi jam pensis, ke vi forsegas la litajn piedojn!" *M. S.*

(Eldonkvanto 10000 ekz.)
6-a JARO. N-o 1 MONATA ALDONO AL SENNACIULO 15. I. 1931

La Lernanto

REDAKTEJO: 14, av. de Corbéra, Paris XII-e ★ ADMINISTREJO: Kolmstrato 1, Leipzig O 27

NOVJARO

Novjaro, por ĉiuj promesoplena, estas festo de l' bona aŭguro, estas tago, kiam al la homoj ŝajnas, ke feliĉego trafis ilin, ke ili pliriĉiĝis per ankoraŭ unu cifero en sia vivo. Ili revas pri siaj etaj infanoj, sopiras pri la donacoj en la rakontoj, kiujn homoj honore je tiu tago kreis, petolas k ĝojegas; kun ili la junularo, kiu prikalkulas en tiu ĉi tago la nenombreblan vivgajon, kiu ilin atendas en la estonto. Ĝojaj pri tiu ĉi tago estas la pli maljunaj. Ho, tago, en kiu ili ebrias k fordrinkas la hieraŭon k preparas sin plenaj je espero al la morgaŭo!

Kaj tamen, kiom varia k diverskolora estas tiu ĉi festo — kuŝas sur ĝi, kiel sur la tuta unutona jaro la stampo de l' klasa tavoliĝo, de feliĉo k suferego, de senzorga rido k sufoka ploro. Nenia tago dum la jaro estas tiom terura k severa en sia arbitra paralelo k diferencigo, kiom la Novjaro.

*

Vastaj lumigitaj salonegoj, preskaŭ blindiga elektra lumo, floroj k verdaĵoj, riĉege provizumitaj tabloj, kontentaj sataj vizaĝoj, elegante vestitaj viroj, dekoltitaj pal-pudritaj, rafinite ornamitaj k plenvoluptemaj virinoj, sategaj purhaŭtaj infanoj: la familio de l' kapitalisto ĝuas la feston. Ridado k kantado miksitaj kun la sonoj de l' rompiĝantaj boteloj agordiĝas. Neniu fremda homo ĉeestas. Entuziasme tremadas la lastaj muziktonoj k elludas legendojn pri feliĉo, vekas k instigas al plena plezuro; revas la homoj pri belegaj palacoj, longdaŭraj senzorgaj vivjaroj, pri vojoj flor-ornamitaj, pri noktoj plenpasiaj, pri tagoj de amuziĝo, pri potenco k feliĉo, pri mallaborado k nenionfarado. Tro rapide forflugas la facile pasigitaj jaroj kun lumbrila poluro. Nenia volo perdiĝis, nenia aspiro antaŭ ili nuliĝis. Ĉio estis preta antaŭ la homo de l' regoposedo. Tiele pasis la antaŭaj jaroj, tiele sin amuzis antaŭirintaj generacioj iliaj, k tiele amuzos sin iliaj posteuloj. Estas hodiaŭ la tago de la riĉulo, la tago, kiam la ora pesilo de l' palaculo elaste malpeze moviĝas k dancas laŭ la ritmo de gajiga muziko. Diboĉegas k dancas la viro, kiu sian honoron k konsciencon forvendis al la registo, tondras la muziko uragane, k tordiĝas en ebrio la planko.

*

Mortanta horloĝo kun disrompita ciferplato dube elbatas la dekduan horon. Novjaro de laboro, tik-tak, tik-tak. Tre pezaj, malfacilaj estis la jaroj ĝis nun, miloj da sendormaj noktoj. Centoj da duboplenaj tagoj, tik-tak, tik-tak. Semajnoj sen manĝo, en malsato; dolorplenaj, disrompitaj jaroj, tik-tak, tik-tak. Velkinta juno k gajo, senespera eterna luktado,

estu sekvata de kluboj en tuta Svedio, por ke ni baldaŭ vidu fortan junularorganizon, kiu ne estas anarkisttendenca... ankaŭ ne nur socialista, sed socialdemokrata."

Nun sekvis por la ligo tempo de ega batalo k kruelaj persekutoj. Multaj militrifuzantoj estis juĝataj al malliberigo k punlaboro de 3 ĝis 10 monatoj. Se ili post la puno persistis je sia rifuzo, ili ree estis enkarcerigataj. Spite ĉia persekutado la liganoj daŭre sin oferis por la konsekvenca pacismo.
(Finota.) *Norman (13 132).*

KIAL SENLABORECO?

Senlaboreco — kiu el vi ne jam suferis sub tia ekonomia mizerstato, vivaĉis, apenaŭ povante aĉeti la plej necesajn manĝajojn? Kaj multaj ĝuste en nuna tempo estas trafitaj de tiu sorto. Ĉu sufiĉas deziri, ke la subvencio de l' ŝtato estu pliboniĝota? Ne, nia deziro devas esti forigi tute tiun abomenan staton. Precipe ni senlaboruloj devus interesiĝi pri la deveno de l' krizo k studinte la ekonomiajn interrilatojn trovi batalilon kontraŭ tiaj krizoj. "Sed", diros iuj, "ni jam batalas kontraŭ la kapitalismo, k — kiam ni venkis super ĝi, ne plu ekzistos senlaboreco"! Vi forgesas, ke multegaj ja tute ne scias, kio estas kapitalisma ekonomisistemo; sekve ankaŭ jamaj kontraŭuloj de l' kapitalismo havos utilon, se ni objektive traktos ĉi tie la senlaborulan problemon.

Unue oni sin demandas: "Kial ne estas pli produktata?" Unuj respondas: ĉar ekzistas troproduktado, laboro ne estas bezonata; aliuj kulpigas sole la maŝinojn, "iomete pli pensemaj" — la entreprenistojn (bonvolu diferencigi inter entreprenisto k kapitalisto), k plej multaj konfesas, ke ili ne povas imagi la kialon. — Ĉu ni eble havas troproduktadon, dum ni ĉiuj suferas pro manko de manĝajoj, loĝejoj, vestajoj k aliaj vivbezonajoj? Ŝajnas al mi naive tiel sin esprimi. Se la maŝinoj (aŭ raciigo en la produktado) kulpus, oni devus batali por ilia forigo. Same absurda opinio. La maŝino estas la amiko de l' laboristo. Ĉu eble jam tro multe estas produktita per ili, ĉar nun multaj maŝinoj ne plu funkcias? Certe ne. Restas la entreprenistoj: ni supozu, por klarigi la interrilatojn, ke konstruestro havas 50 dungitojn, konstruigas domojn k mem luigas ilin. Por aĉeti la materialojn k salajri la laboristojn, li bezonas multan monon; li devas pruntepreni ĝin ĉe iu banko, kiu donas ĝin kontraŭ 8%-a rentumo. Ĉi tiun rentumon li kompreneble devas enkalkuli en la luprezo de l' finkonstruita domo k plejparte jam dekalkulis ĝin de la salajroj, kiuj sekve malaltiĝas, dum la lupago altiĝas. Sed la enspezo ne sufiĉas por konstruigo de dua domo; li ree pruntas ĉe banko.

LA KLASBATALO TRA LA MONDO

Faŝista Internacio

En "S-ulo" n-o 322 (sama rubriko) aperis eltirajo el unu el la lastaj paroladoj de Musolini, en kiu ĉi tiu diris, ke la faŝismo havas universalan karakteron. Sed laŭ la "Ĵurnalo de Italio" la ĉefo de l' faŝistoj ne estis formulinta internacian agadprogramon, "fidante al la forto de l' ideo, kiu iras sola tra la mondo". Sed nun la junfaŝista revuo "Antieŭropo" proponis la kreon de "internacia faŝista unuiĝo". Ekzameninte la faŝistan movadon en la diversaj eŭropaj landoj: Hitleranoj en Germanio, Hejmdefenduloj en Aŭstrio, "Brita faŝistaro" en Anglio, legianoj en Hispanio, faŝista legio en Portugalio, universitata nacidefenda junularo en Rumanio, "Rodna Zasctita" en Bulgario, naciistaj junularoj en Belgio, Svisio, Ukrainio ktp., — ĝi deklaras, ke la gravo de l' internacia situacio diktas la neceson de unuiĝo inter ĉiuj fortoj faŝist-karakteraj, por starigi Internacion. *T. H.*

Studentaj konfliktoj en Japanio

Lastatempe en multaj fakultatoj, kolegioj sinsekve okazas konfliktoj. Dum pasinta jaro 600 gestudentoj estis forpelataj el la lernejo. Progresemaj studentoj spitas la lernejan aŭtoritaton, postulas lernpagan malaltigon, liberon studi soci-sciencon ktp. En sept. 1930 strikis en Tokio dum unu monato proks. 10 mil studentoj. Ministerio por Edukado klopodas ĉiel subpremi klaskonsciiĝon de l' studentoj. Tial okazis interkonsiliĝo, kiun ĉeestis oficistoj el juĝa k interna ministerio k multaj reakciaj profesoroj. Rezulte oni decidis, ke necesas "starigi idean sistemon superan al marksismo mem."

Laŭ "Scienco Proleta", Tokio, n-o 12.

Strikoj k arestoj en Argentino

La 22-an de oktobro 1930 du laboristaj domoj estis elrabataj de la militistoj en San Fernando, k 14 K-doj estis arestataj. La laboristoj respondis per proteststriko. 92 arestitaj K-doj troviĝas sur la militŝipo "Patagonia". Laŭ freŝdata komuniko 132 K-doj estas enkarcerigitaj en Buenos Aires, k 93 deportitaj al la insulo Martin Garcia, 117 eksterlandigitaj.

La poŝtservo en la lando estas metita sub milit-cenzuron, la laborista agitado k organizado estas ekstreme malhelpata. La kontraŭmilitismaj propagandistoj sukcesis glui afiŝetojn en la plej vizitataj lokoj.

Fabrikado de modernaj militiloj en Francio

En la fabrikoj de l' grupo Artefarita Silko, speciale en la Liona regiono, oni faris provojn de ĝenerala industria mobilizo kun plena sukceso. Dum 48 horoj (komence de novembro 1930) oni transformis la servojn k laborejojn por fabrikado de artefarita silko en fabrikon de eksplodiloj.

La fabrikoj de Kulman *(Kuhlmann)* ĉe Krel *(Creil)*, kiuj fabrikas tage k nokte asfiksiajn gasojn (la laboristoj estas ĉefe nefrancoj), estas protektataj de alĝeriaj k marokanaj eskadronoj, infanteria k aviadista regimento. Tiu fabriko kunfandiĝis antaŭ kelkaj jaroj kun la Nacia Kompanio de Farboj fondita dum la milito por konkuri la faman "Badenan Anilinfabrikon" (en Germanio).

Laŭ "Antimil. Gazetservo" (Hago).

(Continuation:) homoj (pastroj, eksoficiroj, ekskomercistoj, ekspolicanoj ktp.) povis aĉeti ĉion, kion ili deziras, sed nur laŭ difinita normigita kvanto. Eksterleĝuloj devas elturniĝi kiel ili povas. Sekve de tio estas vicoj antaŭ vendejoj, iafoje paniketoj ktp. Tamen ĉiuj rajtantoj ricevas sian porcion. Unuavice oni prizorgas laboristojn k kamparanojn; dungato ricevas laŭleĝe de l' dunganto laborvestajon, ŝuojn, ŝrankon, sapon, viŝtukon ktp. Krome la ĉefajn objektojn vivbezonajn oni distribuas en la laborejoj kontraŭ rabatita pago.

Sincere dirite, min impresis, ke la nuntempa materia situacio por ĉiuj estas malfacila. Morala leĝa situacio estas netolerebla por malnov-reĝimanoj, sed tute favoras laboristan klason k kamparanojn. Kaj la popolamaso tion bone konscias. Spite nuntempaj malfaciloj grandega entuziasmo okulfrape regas en la popolvicoj. Tumulton sur stratoj aŭ kampoj mi nenie vidis dum mia 15-monata biciklado de okcidento ĝis oriento. (Daŭrigota.)

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA LERNANTO"

sed nun devas pagi 10% da rentumo. Laŭ tiu faktoro li prikalkulas la entreprenon, plie malaltigas la salajrojn, plialtigas la luprezojn aŭ — devas ĉesigi la konstruadon k maldungi la laboristojn. Ĉi lastan li kompreneble prefere faras por ne malprofiti k mem ricevi la plenan enspezon (entreprenistan salajron).

Kiu nun kulpas pri la senlaboriĝo de tiuj 50 laboristoj? Ĉu la entreprenisto, kiu ne deziras je sia propra malprofito laborigi homojn?

Laŭ mia opinio preskaŭ sola la hodiaŭa monsistemo respondecas pri la ekonomia krizo. Tiu ideo disvastiĝas inter honestaj ekonomi-studantoj, kiel ekz. la fama pacisto Ŝenajh *(v. Schönaich)*, kiu en “Dortmunda Ĝenerala Informanto“ (multlegata jurnalo) asertis, ke la krizoj 99-elcente devenas de la monsistemo. El libro “Laborista klaso k monpolitiko“ de socialdemokrato Ŝuman *(H. Schumann)* montriĝas, ke la aŭtoro studis ne nur Marks, Lenin, Kropotkin, sed ankaŭ Gezel *(Gesell)*, Irving Fiŝer *(Fisher)*, prof. Kasel *(Cassel)* k. a. Ankaŭ li, kvankam ano de marksisma partio, opinias, ke la monrilatoj kaŭzas precipe la krizojn. Kial oni silentas pri tia verko en la socialdem. gazetaro? La mono estas la sango de l' ekonomio; se la sango malsanas, la tuta korpo devas malsani.

Tion konstatinte, ni devas trovi aliajn ol la nun kutime aplikatajn batalilojn kontraŭ la krizoj ekonomiaj. Hodiaŭ la plej granda lab. partio germania proponas 1. varprezmalaltigon, 2. 40-horan laborsemajnon, 3. plilongigon de la popollerneja vizito je unu jaro, 4. forigon de l' eksterlandaj laboristoj el Germanio (laŭ parolado de Toni Sender). Oni miskonkludas: Ju pli malaltaj la prezoj, des pli multe estas aĉetata, des pli multe estas produktata, des pli da laborfortoj estas bezonataj. Sed, praktike: varvendisto, laŭleĝe malaltigante la prezojn, postulas samon de l' fabrikanto. Ĉi tiu konsentas post — malaltigo de l' lab. salajroj. Se la laboristoj ne konsentas pri tio, okazas maldungoj. Aŭ profitoj aŭ neproduktado... “40-hora laborsemajno“ sonas alloge; sed, kompreneble, proporcie plimalaltiĝas la semajnaj salajroj, ĉar aliel la profitoj de l' mastroj plimalgrandiĝas, k... ili maldungas siajn laboristojn. Mi demandas la aprobantojn de l' tria propono, kiu pagas la pli longan devigan lernadon de l' infanoj? La kvaran proponon ni devas nepre malaprobi kiel sennaciuloj.

Laŭ mia opinio tiuj proponoj montras principan aŭ efektivan nescion de l' gvidistoj pri la veraj ekonomiaj interrilatoj. Se la monsistemo estas la kriz-estiganto, ni transformu la monon bazitan sur oro al mono bazita sur la var-indico. De la nuna mono ni devas preni la rentum-karakteron. La mono devas cirkuladi de homo al homo, ŝanĝiĝi per varo k tiel estigi plian produktadon. La mono devas perdi la valoron, restante longe en unu mano, kiel varo malfreŝiĝanta, per enkonduko de imposto surmetata. Kiam la ĉefekspluatilo — rentumo — estos forigita, la laboristoj, liberaj de ĝi, povos senĝene postuli pli altajn salajrojn: la vivaĉo fariĝos vivo. Tiam senlaboreco estos tute nekonata afero.

SAT-ano 6707.

(La artik. estas mallongigita de la Redakcio).

RED. NOTO. Kiel jam plurfoje dirite, nur la verkintoj respondecas pri siaj artikoloj. Ni tamen opinias necese aldoni al ĉi tiu artikolo, ke la rimedo, kiun proponas la aŭtoro por forigi la senlaborecon, ankaŭ al ni ŝajnas duba. E. L.

UNU INTER MULTAJ

Ŝi estas nun prezidantino de l' regiona sekcio de sangardejo en Moskvo. Laŭ rekta, gaja ŝia vizaĝo kun la kavetoj, laŭ rapidaj ŝiaj movoj, oni donas al ŝi ne pli ol 32 jarojn.

Neniu kredas, ke ŝi jam 17 jarojn “laboregis“ en la ŝtrumpfabriko je nomo de Nogino (ŝi laboras tie ĝis nun).

Tre malfacile oni povas imagi, kiom da malĝojoj ŝi travivis. Servis ŝi kiel ĉambroservistino, toleris ŝi la batojn de l' edzo, naskis tri infanojn k antaŭ nelonge eksedziĝis kun la edzo, kiu ne povas kutimiĝi, ke la edzino havas pli da signifo ol li, pli da rajtoj k estimoj inter la amaso.

Dudekjara ŝi edziniĝis, rezulte sekvis la infanoj. Kun la infanoj venis la zorgoj. Kiam, en jaro 1924, oni elektis ŝin el la fabriko kiel delegitinon, ŝi multe protestis; krom la laboro en la fabriko sufiĉas ankaŭ mastrumaj laboroj hejme. Sed komencinte labori en la sekcio de l' regiona sangardejo, pri la laboro ŝi interesiĝis; ŝi eksentis la utilon de sia laboro, k fine ŝi eĉ enpartiiĝis k komencis la lernadon.

Poste ŝi fariĝis ano de l' Moskva urbsoveto, aktivulino de la prezidantaro el ĝi. Ŝi, Antonino Nagrov, laŭkonscience parolate, ne havis grandan deziron lernadi, sed la laboro mem devigis fari tion k la homoj, kiuj ĉiutage, ĉiuhore faris al ŝi diversajn demandojn k postulojn. Por doni verajn, precizajn respondojn al gelaboristoj de la fabriko, ŝi ne nur devis ĉiutage legi la jurnalojn, sed ankaŭ pligrandigi sian kleron.

— Mi ne laborus pro la nura honoro nomiĝi membro de l' Moskva soveto, ŝi diras; la laboro estas treege malfacila. Sed mi ekvidis, ke la laboro donas utilon por la amaso: en Janzamalsanulejo ni eksigis la ĉefan kuraciston pro senordeco — nun tie fariĝis pli bone; en la Babuĥina malsanulejo ni maldungis la kuraciston, kiu prenadis subaĉetaĵojn. Mi havas multajn similajn kazojn. Kaj nun ne povas mi rifuzi tiun ĉi laboron, nek por la edzo, nek por iuj aliaj...“

Tiel la revolucio el estintaj sklavinoj preparas sovet-laboristinojn, kiuj regas la ŝtaton. La vortoj de K-do Lenin efektiviĝas ĉe ni: “Ĉiu kuiristino devas povi regi la ŝtaton.“

V. Kurmanaev (9742), Leningrad.

MI VOLAS SCII...

De multaj jaroj mi konas ulon, kies patro estas *angla*, la patrino *hispana*, li naskiĝis sur *germana* ŝipo en *itala* haveno, iĝis *portugala* civitano, batalis en *maroka* zono, ricevis *francan* kulturon, katolikan religion, konvertiĝis al ateismo; parolas naciajn k tutmondan lingvojn, renegatis patriotismon, konfesas bolŝevismon k loĝadas ĉie.

Ĉu tiu ulo estas k u n, s e n aŭ i n t e r la nacioj? Soares.

POR NIA DISTRO

— Perfekta italo devas esti faŝisto, inteligenta k honesta.

— Bedaŭrinde perfekto ne ekzistas en la mondo: se italo estas faŝisto k inteligenta, li ne estas honesta; se li estas honesta k faŝisto, li ne estas inteligenta; se li estas inteligenta k honesta, li ne estas faŝisto.

*

Iun tagon Musolini sin banis k preskaŭ dronis; juna kamparano kuraĝe sin ĵetis en la akvon k savis la prezidanton.

— Petu al mi kion ci deziras k tion ci ricevos, diris Musolini. Ĉu ci deziras unu milionon? Ĉu ci deziras esti ministro? Ĉu ci deziras esti estro de la milico?

— Ĉu vi estas tiom potenca? demandis la juna kamparano.

— Mi estas Musolini.

— Nu, nur unu favoron mi petas: diru al neniu, ke mi savis al vi la vivon.

TRA ESPERANTIO

NECESA SENMASKIGO

K-do Besler lastatempe kriaĉis, ke "SAT-Direkcio senmaskiĝas". Li ankaŭ aldiris: "mi ofte tro naive interrilatis" kun Lanti. Tiaj diroj *en la buŝo de Besler* decidigis min senmaskigi miavice lian agadon k tiun de aliuj, kiuj vere iom tro senhonte provas trompi la SAT-anaron. Tro longtempe mi naivege kredis, ke la nuna, sin mem elektinta estraro de la Esp. Komfrakcio celas la bonon de l' komunismo! Fakte tiu estraro celas nur komplezi sian personan ambicion. Hodiaŭ miaj okuloj tute malfermiĝas k mi volas iom rakonti pri la kunsidoj de l' Komfrakcio, kiujn mi partoprenis en Lajpcig dum la IX-a SAT-Kongreso.

Unue mi klarigu, ke al niaj kunvenoj ne ĉiuj komunistoj estis invitataj; neniam pli ol 10 ĉeestis ilin. Sed mi parolu pri Besler: li tre koleris, kiam Lanti ĉe la Kongreso eldiris sian suspekteton pri la "Paĝo" en "S-ulo", metota tute senkontrole je la dispono de Besler. Tamen se Lanti tiam scius la veron pri tio, li parolus certe pli akre. Lia suspekto ja estis tute ĝusta. En la frakci-kunsido Drezen-Besler ekĝojegis ĉe la konstato, ke Lanti apenaŭ kontraŭstaris al tiu propono. Ili flatis al si, ke ilia ruzo sukcesis. Tiu paĝo ja devis esti la unua paŝo al la tuta konkero je "S-ulo" en "niajn manojn" (t. e. en la manojn de la Komfrakcia estraro). Kaj oni devas admiri la aplombon k mensogkapablon de Besler, kiam li ŝajnigis indignon pro suspekteto de Lanti pri la intrigo.

En alia kunsido, kiu tuj okazis, kiam en la kongresejo iuj petis, ke oni citu la nomojn de la kandidatoj por aliaj direkcio k redaktoro, mi eksciis, ke Besler devis fariĝi redaktoro de "S-ulo", k... eble gvidanto de SAT. Sed por sukcesi estis necese silenti, ĉar Besler ne estas ŝatata de multaj SAT-anoj.

Memoru, Besler, kiom vi estis unu el tiuj, kiuj multe fidis al Lanti!... Memoru, kian komedion ni ludis dum tiu kunsido, k kiajn firimedojn ni cerbumadis por erarigi la plimulton. Sed, ho ve! tempo mankis por finaranĝi la ruzajon, por decidi, ĉu ne estus trafe proponi ankaŭ K-don Wendt, kiu estas social-demokrato, por maski la puran komunistecon de la entrepreno: ĉu ne necesus, ke Besler *formale* eksiĝu el la partio ktp. ks., por ke la SAT-anaro ne povu diri, ke la gvidado de SAT trafis tute en komunistajn manojn. Mi hontas, ke tiam mi ne kontraŭis al tia intrigaĉo. Sed la penso, ke mi "laboras por la komunismo", tiam silentigis min.

Sed hodiaŭ, naŭzate de la mensogemo k mallojalo de Besler, mi volas atesti antaŭ la tuta SAT-anaro, ke Lanti tute pravis "flarante" intrigon en la propono pri meto de "paĝo" je senkontrola dispono de Besler.

Cetere la tuta plano estis jena: per akceptigo de propono, kiu senrajtigis K-dojn Lerfiner k Bartelmes je voĉdonrajto en la Plenum-Komitato "ni" (la komfrakcianoj) povus eĉ havi la plimulton en tiu gvidorgano. Se la plano fiaskis, estis pro tio, ke K-do Stej pli poste eniris la Plenum-Komitaton kiel redaktoro de "S. P. R." Sed la SAT-anaro devas scii, ke "ni" celis per *ĉiaj rimedoj* forpreni la gvidadon de SAT el la manoj de Lanti. Ĉe la komenco de l' kongreso Drezen ne havis plej etan dubon, ke "ni" sukcesos forpeli Lanti-n. Neniam mi vidis homon pli konsternitan ol tiu Drezen, kiam li konstatis, ke la rebatoj de Lanti malebligis la planon. "Kion fari, K-doj? Konsilu min!" lamentaĉis la cara eksoficiro.

Mi povus plenigi kelkajn paĝojn de la gazeto per rakonto pri ĉiuj intrigaĉoj, kiujn "ni" faris dum la Lajpciga Kongreso. Tiam verdire mi sentis naŭzon k tion mi diris al iu juna K-do, kiu respondis: "Por esti **bona** komunisto, oni ne devas atenti honeston."

Neniam mi kredos, ke per mensogoj k intrigoj kontraŭ honestajn K-dojn oni povas servi al la vera komunismo. Mi ja ĉiam opiniis, ke la komunistoj devas provi atingi gvidadon en sindikatoj k. a. lab. organizoj — sed per pli da fervoro, da kapablo, da *honesto* ol aliaj anoj k ne per intrigoj k malhonestaj rimedoj, kiujn aplikas Drezen k liaj subuloj.

Mi diras tion, ne por defendi Lanti-n, kiu povas bone sin defendi mem, sed tial ke mi sentas bezonon liberigi mian konsciencon.

Ankoraŭ vorton: Sendube Lanti ludas en la Direkcio la ĉefan rolon, tial ke li estas tiu, kiu plej multe laboradas por nia afero. Sed neniam li faras ion kaŝe de ni. Mi povas ankaŭ diri, ke li faras nenion por altiri simpation al si; tute male! Neniam li laŭdas k ĉiam riproĉas, ke ni ne faris ĉi tion aŭ tion. Verdire ofte oni pli emus kontraŭstari al li ol aprobi. Sed ni scias, ke li ne estas malpli severa por si mem k pro tio pardonas al li lian riproĉemon k kritikemon. Kiuj celas nuntempe detrui SAT-on, tiuj provas per plej abomenaj rimedoj subfosi la aŭtoritaton de Lanti. Kaj la riproĉo de Demidjuk pri "personaj atakoj" fare de Lanti estas vera plejo el hipokrito, tial ke li scias pli bone ol iu ajn, ke ĝuste la tuta batalo de l' Komfrakcio estas direktata kontraŭ la persono de Lanti mem. Tial mi sentis la bezonon averti la honestajn SAT-anojn, ke ili ĉefe ne fidu al tiuj, kiuj deklaras nun, ke ili "tro longe fidis al Lanti"...

L. Glodo (50), kompartiano.

EL POLIO

Kiel aspektas la "neŭtralismo" en neŭtralaj esp-istaj rondoj, montru ankoraŭ jena fakto: Laste, pro insista petado de SAT-ano 14 220, estrarano en la Bedzina esp. societo, estis aranĝataj ĉiusemajnaj konversacioj, kun celo veki la dormetantan societon. Fakte de tiu tempo ĉeestis 55 personoj k okazis vigla diskutado. Kompreneble nia K-do kiel SAT-ano elektis paroli pri SAT-literaturo k unue pri la fundamenta verketo "For la Neŭtralismon!" Pro tio nia K-do devis elteni akrajn atakojn k riproĉon, ke li celas enkonduki politikajn k partiajn aferojn en la societo. La atakito elmontris, ke ĝuste SAT-anoj plivigligas la movadon k ke la verketo estas nur laborist-tendenca, sed ne partiproпaganda. Li konkludis, ke ĉiu konversaci-gvidanto en "sendependa" societo havu plenan liberon koncerne la temojn. La neŭtraluloj kontraŭis per tuta sia forto k oni decidis interrompi la jam komencitajn konversaciojn. Oni eĉ malpermesis al SAT-rondo fari kunvenojn en la ejo de l' societo, kvankam neniu kontraŭstaras, ke UEA-anoj agu same. Ni tamen ne lasas malkuraĝigi nin per tiuj fiagoj k respondas per pli intensa varbado.

La loka UEA-delegito, M. Rozen, fanatika kontraŭulo de SAT, uzas ĉiajn firimedojn por malhelpi al SAT-anoj en ilia agado. Li batalas per argumentoj, ke "SAT estas maskita filio de ia III-a Internacio" k "SAT-anoj disrompas k mortigas la esp. movadon", ke "SAT havas nigran paĝon en la historio de l' esp. movado" k. a. Laste ni eksciis, ke tiu sama M. Rozen regule sendas artikolojn al 'S-ulo"! Aperis sub pseŭdonimo "La okazintaĵoj en Egiptio" k en "La Lern." "Homo, kiu serĉas la juston". La Bedzina SAT-rondo ne volas artikolojn, eĉ plej bonajn, de venenitaj fontoj. For duvizaĝuloj k karieristoj el nia movado!

(16 743)

Ni estu konsekvencaj k aktivaj!

Sendube en Eŭropo ne ekzistas societo tiel kosmopolita kiel nia (A. E. A.). Ni tre ĝojas k ĝuas, kiam nin vizitas esp-istoj alvenantaj el Eŭropo aŭ alilandaj, kiel ofte okazas. Bedaŭrinde malmultaj inter la anoj estas membroj de SAT, tamen ni frate konversacias k en ia okazo reciproke helpas nin. Iafoje nia malvasta societa ĉambro tute pleniĝas, ni ŝercas, babiladas, rakontas ion el la laborista vivo, dufoje monate ni buŝe tradukas

esp. versaĵojn aŭ malsimplajn frazojn, skribitajn sur nigra tabulo. Se iu havas dubon pri ia ajn frazo, ĉiuj klarigas laŭ sia povo. Tiel ekz. eksterlandanoj, ne sciantaj la kastilan lingvon, povas eklerni ĝin per esp-o; tio ŝajnas al mi grava afero. Sed multaj ĵus-alvenintoj nur vizitas nin post sia alveno k poste ŝajnas timi kontakton kun ni, ne pensante, ke kvankam la situacio en Argentino estas kriza iafoje, rilate al laborserĉo, ni havigos al ili laboron; do rekompence ili povas viziti nin unufoje semajne. Esp-istoj alvenantaj ĉi tien estu konsekvencaj k aktivaj, ni atendas vin kun etenditaj brakoj! Sur la muro de nia kunvenejo estas pendigitaj kelkaj afiŝoj, inter ili unu diras: "Esp-istoj, helpu *Sennaciulo*-n."

11 005, Buenos Aires.

ĈU KREDEBLE?

Kiel liberpensul-peranto por Francio, verŝajne, mi ricevis cirkuleron de L. Korinna (SAT-ano 11 893) el Anglio kun titolo "Ateista Informservo Esperanto" (Anglio). Dirinte, ke lia Informservo estas la sola tiaspeca organizo en Anglio, li, Korinna (sekvas referenco pri propraj kvalitoj) alvokas al kunlaboro: la jara abonprezo por tiu Servo estas **984** (naŭcent okdek kvar) frankoj francaj!! (Jarabono al "S-ulo" + membreco kostas 45 fk.) Ĉu estas eble, ke iu SAT-ano povas pagi tiun sumon? Kial SAT-ano Korinna ne montris sian ateisman fervoron per ĉeesto al la 10-a SAT-Kongreso, kie apenaŭ povis okazi liberpensula fakkunsido pro manko de agantoj? Laŭ mi supra Informservo estas nur komercistaĵo, kiun ni prol. liberpensuloj devas akre malaprobi.

COLL (7998).

Respondo de Stalingradaj esperantistoj al ĉiuj siaj korespondantoj

Karegaj alilandaj K-doj! Post nia anonco en "S-ulo" n-o 318 ni ricevis pli ol 300 (tricent) leterojn kun aŭtobiografioj k laborpeto, kun varmaj deziroj veturi al ni, vivi kun ni helpante en konstruado de socialismo. Ni ne povas respondi tuj al ĉiuj k tial faras jenan komunan respondon: Ni, Stalingradaj geesp-istoj, certigas vin, ke ni penos fari ĉion por efektivigi viajn dezirojn. Ni disdonos tradukojn de viaj leteroj al ĉiuj lokaj fabrikoj, klopodos ankaŭ ĉe centra fabrik-soveta registaro. Ni ne ĉesigos la klopodojn ĝis plena kontentigo de ĉiuj deziroj. Ĉefa malfacilo estas loĝeja demando, ĉar la loka loĝantaro triobliĝis dum lasta tempo. Tial ni devas klopodi pri konstruado de novaj domoj por niaj alilandaj kunlaborontoj. Ekzistas ankaŭ iuj aliaj malfaciloj, sed petante vin paciencigi ni daŭrigos niajn klopodojn ĝis sufiĉe bona rezulto. Kun K-deca saluto: Stalingradaj geesp-istoj k Malsupra-Volga landparta Komitato de SEU (*Cencov, Sajapin*).

TRA LA MOVADO

KRONIKO

GERMANIO (Bavario). Lab. esp. grupo Schweinfurt havas 24 anojn, 3 kursojn kun 36 kursanoj. "S-ulo"n legas 6 K-doj; plej multaj kursanoj estas sportuloj. Tendencoj prezentitaj en la grupo: socialdemokratoj, anarkistoj, sindikatistoj, liber-mastrumanoj k senpartiuloj. La grupo ne plu apartenas al GLEA. Grupo en Schonungen ap. Schweinf. (10 anoj, 7 kursanoj). eksiĝis el GLEA. (8384.)

---

10 gelaboristoj

deziras koresp. kĉl. gesamideanoj pri ĉ. temoj, por perfektigi sin en esp-o. Interŝ. PI, il. gaz., esp-aĵojn. Korespondproponojn sendu al: K-do Curt Deutscher, *Oybin, Nr. 1-d, b. Zittau* (Germanio). Nepra respondo estas garantiata.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Preparantoj de milito. Eldonis CK SEU, Moskvo, Spiridonovka 15. 1930. Form. 15×22 cm. Prezo: 0.60 mk. g. 72 paĝoj.

Tre rapide, proksimume samtempe kun nacilingvaj tradukoj, eldoniĝis tiu ĉi aktuala broŝuro, kiu entenas la akuzan konkludon en la proceso de l' t. n. "Industria Partio", kaŝa organizo provinta saboti (intence fuŝi) la disvolviĝon de l' sovetia ekonomio per sistema malutilado, difektado k paralizado al la diversaj industri-branĉoj. La aparte grava signifo de l' Moskva proceso kuŝas en tio, ke ĝi celis elmontri la interligiĝon de l' Industria Partio kun la internacia kapitalo k publike antaŭ la tutmonda laboristaro brulstampi la kontraŭsovetian agadon de l' imperiistaj potencoj (precipe de l' francaj imperiistoj Puankare k Brian). Ĝi estis averto al kap. militprovokistoj. Kredeble pro tio, ke ĝi konsideris la 8 akuzitojn de l' Ind. Partio nur kiel ŝakfigurojn de l' kap. registaroj, la soveta potenco milde traktis ilin, ŝanĝante la mortkondamnon en kelkjaran malliberigon, kio mirigis multajn K-dojn.

En la broŝuro troas preseraroj; apud la regula vorto *interveno* ni trovas plej ofte uzon de "intervenco"; "maso" estas uzita en la senco de "amaso"; "uzino" anst. "fabriko". Ĝenerale la traduko tamen estas bona.

N. B.

Sonoj novaj k malnovaj. Originalaj versoj de *Herbert Hesse*. Eld. la aŭtoro. Ĉefa deponejo: Heroldo de Esperanto, Köln. 24 pĝ. Form. 11×19. Prezo: 0.50 mk. g.

Belaj versoj, ĉar individuaj travivaĵoj k sentoj fariĝas elirpunkto por profeti novajn tempojn, por malbeni la kapitalismon, la naciismon, iri kun ruĝarmeaj soldatoj sub flag' internacia . . . Strange, ke la aŭtoro ignoris la SAT-eldonkooperativon por presigi sian verketon! Cetere la unua el la versaĵoj aperis en "La Nova Epoko" (okt. 1929), nur kun ŝanĝeto en la lasta linio, kiu tekstis en "LNE": "*Ruĝstelo lumu, fratoj retrovitaj!*", sed en ĉi tiu libreto: "*La amo lumu, fratoj retrovitaj!*" Laŭ lingva vidpunkto la verketo estas senriproĉa.

Plzen. Riĉe ilustrita 50-paĝa gvidlibro pri tiu ĉeĥoslovakia urbo kun klarigoj en pluraj lingvoj, ankaŭ en *esperanto*. Nur unu sola tekstlinio atestas pri la ekzisto de lab. movado en tiu industria centro.

J. Ninov, Ateistoj k internacia kunligo per esperanto. Eld. CK SEU, Moskvo. 1930. 48 pĝ. Form. 10×15. Prezo: 15 kop. Ruslingva propagandilo ĉe ateistoj (kun cito i. a. de artikoloj aperintaj en "Liberpens. Paĝo" de "S-ulo").

NIA POŜTO

15 396. — La vorto *uzino* ne troviĝas en la P. V., tial ke ekzistas la vorto fabriko, kiu estas samsignifa. En la angla lingvo ne ekzistas la vorto uzino k tamen en Britio stariĝis la unuaj "factories". Bonvolu ne forgesi, ke ekzistas ankaŭ en esp-o la vorto manufakturo.

15 430. — Vi ŝuldas por dufoja punafranko je viaj let. 0.60 mk. g. al la Admin. Sendu baldaŭ la lastan parton. *Red.*

1503. — Via anonco kostas 2.40 mk. g.

Sovetio. — Multaj plendis pro nericevo de "S-ulo" ekde 314. Flanke de la Adm. ni regule sendas la gaz. *Adm.*

KORESPONDADO

GERMANIO

— 11 K-doj koresp. pri ĉ. temo, L, PI. Skribu baldaŭ. Adr.: K-do Claus Vonden, Heibachstr. 40-e, *Eschweiler b. Aachen*.

— 10 Gek-doj koresp. kun laboristoj, L, PI, ktp. Resp. garantiata. Adr.: K-do Petro Winterich, Cocerilstr. 49, *Stolberg b. Aachen*.

— 30 gesportuloj koresp. kĉl, L, PK, PI, PM. Skribu al: K-do Paul Köster, Karlstr. 34, *Rostock*.

— Kursanoj interŝ. L, PI, kĉl. Adr.: K-do Alex Günther, Dorfplatz 35, *Dölzschen b. Dresden*.

Gek-doj Leute, Dalbergstr. 6, *Mannheim*, kĉl, pri ĉ. temoj.

K-do Linus Uhlig, *Borstendorf i. Erzgeb. Nr. 59*, PI, PM, kĉl. Resp. garantiata.

K-do Alfred Kurth (komencanto), Colditzer Str. 35, *Leisnig/Sa.*, kĉl, PK, PI, bfl. — Respondo garantiata.

K-do Willi Neumann, Bautzener Str. 9, *Weisswasser, O/L.*, kĉl, L, PK, PI, PM. Certe resp.

SOVETIO

— Gelernantoj de 7-jara laborlernejo invitas al longdaŭra koresp. k interŝ. esp-aĵojn. Sendu L, PK k gazetojn, rekompencos tuj k akurate. Adr.: *Trostjanec*, Sumsk. Okr., 7-ja ŝkola im. Ŝevĉenko, rondeto "Esperanto".

SVEDIO

Letervespero! — Dum sia kunveno, la 8. febr., Esperantoklubo aranĝos letervesperon. Ĉiu esp-isto sendu nepre skribaĵon! Unufoja resp. estas certa. Adr.: Henning Olofsson, Box 404, *Klippan*.

Ĉiu ricevos rekompencon

kiu sendos al ni materialon por nia ekspozicio "Esperanto k Radio". Sendu radiogaz. fotojn, salutkartojn ktp. — Mi ankaŭ dez. koresp. kĉl, pri muziko, arto, lab. vivo. Adr.: Richard Rabenalt, Fr.-Ebert-Ring, Reihe 2, n-o 6. *Rathenow* (Germ.).

ENHAVO

pago

Presejo: Neudrag, Leipzig (Germanio)